

tion Technologies in Distance Education. Specialized Training Course. – UNESCO, 2002. – P. 66–69.

4. Пуговкин А. П. Использование системы дистанционного обучения ELEARNING SERVER для программированного контроля в медицинском образовании / А. П. Пуговкин, С. В. Агапов // Новые технологии в медицине : сб. докл. Первой международной дистанционной науч.-практ. конф.–СПб.,2004.–С.92–94.

5. Шкарин В. В. Медицинское образование в Германии / В. В. Шкарин // Нижегород.мед.журн.–2002.–№2.–С.127–131.

6. Ali N. Web-based professional education for advanced practice nursing: a consumer guide for program selection / N. Ali, K. Hodson-Carlton, M. Ryan // J.Contin.Educ.Nurs.–2002.–Vol.33(1).–P.33–38.

7. American Center for the Study of Distance Education.- http://www.ed.psu.edu/acsd.

8. Best Practices of Computer Conferencing in Distance Education / ACSDE ConferenceReport.–1996.–20p.

9. Curran V. A review of evaluation outcomes of web-based continuing medical education / V. Curran, L. Fleet // Med.Educ. – 2005. – Vol. 39(6). – P. 561–567.

Кинаш Н.М.

Использование интернет-ресурса в изучении клинических дисциплин

Резюме. Цель. Модернизация высшей медицинской школы путем приведения в соответствии с требованиями практической сферы здравоохранения с учетом интеграции в европейское пространство высшего образования.

Методы и материалы. Было проведено исследование, где взяли участие 97 докторов поликлинического звена, которые были рандомизированы в две группы: первая – училась интерактивно в рамках нескольких сеансов с использованием интернета, вторая – училась с помощью обычного интерактивного семинара.

Результаты исследования и их обсуждение. За результатами исследования, напечатанными в журнале Американской медицинской ассоциации (JAMA), два подхода к обучению обеспечили одинаковые знания достаточно высокого уровня в докторов как сразу, так и через 12 недель после окончания исследования. В сравнении с результатами до обучения уровень знаний повысился на 31 % сразу по окончании обучения и на 36,4 % через 12 недель

после окончания исследования.

Итоги. Трендовый анализ образовательных услуг в сфере медицины показал мировое направление в развитии и использовании современных информационных технологий («e-learning», TEN 155, GEANT). Преподаватель играет центральную важную роль как «носитель» и «промоутер» информационной компетенции, функциями которого станут направление усилий, контроль знаний, а также консультирование студента. Соответственно, акценты направлены к самообразованию.

Ключевые слова: дистанционное обучение, интернет, клинические дисциплины.

N.M. Kinash

Use of Internet Resources for Learning Clinical Disciplines

Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Abstract. The objective of the research was to modernize higher medical education bringing it into compliance with the sphere of public health practice and taking into account the integration into the European Higher Education Area. **Materials and methods.** The research included 97 doctors of outpatient clinics, who were divided into two groups: Group I studied interactively within a few sessions using the Internet, Group II studied using traditional interactive seminars [9]. **Results and discussion.** According to the results of the research published in the Journal of the American Medical Association (JAMA) both approaches to learning provided a high level of knowledge immediately after training as well as 12 weeks after the actual end of study. As compared with the results before training the level of knowledge increased by 31% immediately upon completion of training and 36.4% 12 weeks after the actual end of study. **Conclusions.** Trend analysis of medical educational services revealed that there is a global tendency to develop and apply modern information technology (“e-learning” TEN 155, GEANT). The teacher plays a central role as a “carrier” and “promoter” of information competence, whose functions include the direction of efforts, control of knowledge and skills and student consultancy. Accordingly, there is a shift of emphasis to self-education.

Keywords: distance learning; Internet; clinical disciplines.

Надійшла 02.10.2015 року.

УДК 371.11:371.14:378.126

Кравчук І.В.

Психолого-педагогічні вимоги до сучасного викладача вищої школи

Кафедра акушерства і гінекології ім. І.Д. Ланового (зав. каф. – проф. Н.І. Генік)

ДВНЗ “Івано-Франківський національний медичний університет”, м. Івано-Франківськ, Україна

e-mail: kivvi@i.ua

Резюме. В статті наведена специфіка педагогічної діяльності викладача вищої школи та основні вимоги до неї. Розкривається сутність педагогічної комунікативної культури у викладача вищої школи, механізмів формування позитивного педагогічного іміджу. Проводиться аналіз психолого-педагогічних вимог до викладача вищої школи в національній системі освіти.

Ключові слова: педагогічна діяльність, викладач вищої школи, педагогічний імідж, психолого-педагогічні вимоги, система освіти.

Пріоритетними завданнями в системі освіти на сьогодні вважають створення умов для розвитку і творчої самореалізації кожної особистості як громадянина України, оновлення освітньої галузі та організації навчально-виховного процесу на засадах демократичних цінностей та сучасних наукових досягнень [1]. Стратегічними завданнями реформування освіти в Україні сьогодні мають стати відродження і розбудова національної системи освіти як найважливішої ланки виховання свідомих громадян Української держави, формування

освіченої, творчої особистості, становлення її фізичного і морального здоров'я, забезпечення можливості розвитку людини, відтворення й трансляції культури і духовності в усій різноманітності вітчизняних та світових зразків. І, згідно Державної національної програми «Освіта України XXI століття», саме педагогічні працівники повинні стати основною рушійною силою відродження і створення якісно нової національної системи освіти (Державна національна програма “Освіта”).

“У вихованні, — писав К.Д. Ушинський, — все повинно базуватися на особі вихователя, тому що виховна сила вливається тільки з живого джерела людської особистості”. Саме тому, перш, ніж стати вчителем для когось, освітянин має бути вчителем для самого себе. А сучасний викладач вищої школи повинен постійно самовдосконалюватись для досягнення високих результатів навчально-виховного процесу.

Педагогічна діяльність викладачів вищих навчальних за-

кладів повинна скеровуватись на підготовку висококваліфікованих спеціалістів, що знайдуть своє місце на ринку праці та будуть затребувані в усіх сферах суспільного життя. Однією з особливостей педагогічної діяльності є її динамічність, яка зумовлена постійним розвитком та зміною об'єктів педагогічного впливу (студентів). І завдання викладача полягає не лише у вчасному виявленні цих змін, а й у відповідному реагуванні на них [4, 5].

Педагогічна діяльність передбачає безпосередні контакти зі студентами. У процесі такого спілкування викладач впливає на них не лише своїми знаннями, а й світоглядом, рисами характеру, емоційно-вольовими якостями. З огляду на стосунки зі студентами вирізняють наступні типи спілкування з ними [3]:

- Примітивний – ставлення до студента ґрунтується на примітивних правилах і реакціях поведінки — амбіціях, самовдоволенні тощо. Викладач демонструє свою зверхність. Студент для нього є засобом досягнення мети.

- Маніпулятивний – взаємини викладача зі студентом ґрунтуються на грі, зумовленій бажанням будь-що взяти гору. Він застосовує похвалу, лестощі та ін. Студент при цьому є об'єктом маніпуляції, він залаканий, інфантильний.

- Стандартизований – у стосунках домінує формальна структура спілкування. Спостерігається слабка орієнтація на особистість; викладач дотримується стандартів етикету, але така поведінка є поверховою і, не торкаючись особистісного рівня, реалізується на рівні «масок».

- Діловий – орієнтуючись на справу, викладач бере до уваги особистісні характеристики студента лише в контексті ефективності діяльності. Він дотримується стандартів етикету, визнає за студентом право на самостійність. Значущість студента для викладача залежить від внеску в спільну діяльність. В особистісному житті студент залишається самотнім.

- Особистісний – спілкування ґрунтується на глибокій зацікавленості студентом, визнанні самостійності його особистості. Викладач любить студентів, вся його діяльність спрямована на розвиток їхньої духовності; особистісне спілкування стає спілкуванням духовним. Студент довіряє викладачеві, викладач є для нього авторитетом [2, 3].

Ставлення до студентів детермінує організаторську діяльність викладача, визначає загальний стиль його спілкування, який може бути авторитарним, демократичним чи ліберальним.

Комплексним показником, який характеризує якість виконання науково-педагогічним працівником його функцій, є професіоналізм. Професіоналізм педагога вищої школи полягає в ефективній реалізації системи професійних знань і умінь:

- спеціальних (знання теорії своєї науки і практичні вміння застосовувати їх у практиці викладання);

- психолого-педагогічних (знання психологічних і дидактичних основ викладання обраної дисципліни, знання і врахування психологічних особливостей студентів і власних особистісних рис, закономірностей сприйняття студентами змісту навчання);

- методичних (володіння методами, прийомами і засобами донесення наукової інформації до студентів);

- організаційних (володіння вміннями здійснювати оптимальну організацію власної діяльності та управління діяльністю студентів) [5].

Крім досконалого знання дисципліною, яку викладає педагог, у вищих навчальних закладах слід володіти також спеціальною психолого-педагогічною підготовкою. Психологічні знання допомагають викладачеві виробити позитивну „Я-концепцію”, створити комфортні умови саморозвитку та розвитку особистості кожного окремого студента, сприяють оптимізації навчально-виховного процесу, допомагають фахівцю знайти і підібрати прогресивну педагогічну технологію, надати освіті випереджального характеру, тобто націлити її на майбутнє, на розв'язання проблем нового століття,

розвиток творчих здібностей учнів формування у них нового способу мислення та дій [2, 7]. Психолого-педагогічні знання допомагають спеціалісту подолати психологічний бар'єр до нового, інноваційного; розвивають вміння проектувати свою діяльність; структурувати соціально-культурний досвід на рівні знань, норм, цінностей; навчають педагогічному спілкуванню.

Важливими складовими психолого-педагогічної діяльності слід вважати поєднання професійних та людських якостей педагога, які стають передумовою оптимальних стосунків у навчально-виховному процесі вищої школи. Обов'язковими вимогами для педагога мають стати такі якості, як гуманізм, витримка та здатність володіти собою, душевна чуйність, справедливість, вимогливість і, навіть, почуття гумору [6].

Професійна діяльність викладача вищої школи вимагає обов'язкового поєднання особистісних якостей, соціально-психологічних рис і педагогічних здібностей [5]:

1. Загальногромадянські риси: широкий світогляд, принциповість і стійкість переконань, громадянська активність і цілеспрямованість, національна самосвідомість, патріотизм і толерантність щодо інших народів і культур, гуманізм і соціальний оптимізм, високий рівень відповідальності та працелюбність.

2. Морально-психологічні якості: чесність і ясність у взаєминах з людьми, високий рівень загальної психологічної культури, повага до професіоналізму інших і наукової спадщини, акуратність і охайність, дисциплінованість і вимогливість.

3. Науково-педагогічні якості: науково-педагогічна творчість, професійна працездатність, активна інтелектуальна діяльність, науковий пошук, педагогічне спрямування наукової ерудиції, педагогічна спостережливість, уява та інтуїція, володіння педагогічною технікою, активна інтелектуальна діяльність, гнучкість і швидкість мислення у педагогічних ситуаціях, висока культура мови та мовлення, володіння мімікою, тоном голосу, поставою, рухами і жестами.

4. Індивідуально-психологічні особливості: високий рівень соціального сприйняття й самопізнання, висока інтелектуально-пізнавальна зацікавленість і допитливість, інтерес до розвитку потенційних можливостей студентів і потреба в педагогічній діяльності з ними, позитивна “Я-концепція”, емоційна стійкість, витримка й самовладання, саморегуляція, самостійність і діловитість у вирішенні життєво-важливих завдань, твердість характеру.

5. Професійно-педагогічні здібності: адекватне сприйняття студента, безумовне прийняття його як особистості, педагогічний оптимізм, проектування цілей навчання, прогнозування шляхів становлення майбутнього спеціаліста, конструювання методичних підходів і здатність передбачати можливі результати, організаторські та комунікативні здібності, духовний вплив на академічну групу і студента зокрема.

Висновки

Таким чином, педагогічна діяльність викладачів вищих навчальних закладів відзначається великою соціальною відповідальністю, адже їх зусилля спрямовуються на підготовку еліти нації, фахівців вищої кваліфікації, від рівня знань і вмінь яких залежить якість соціально-економічної, політичної, культурної розбудови української держави, формування національної свідомості і духовності її громадян. Цього можна досягнути лише за умови поєднання педагогічної майстерності, високого професіоналізму та психолого-педагогічної компетентності викладачів вищої школи.

Література

1. Бутенко Н. Дистанційна освіта: стан та проблеми / Н. Бутенко // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – 2009. – Вип. 25. Ч. 1. – С. 31–39.

2. Головінський І. Педагогічна психологія. – К., Аконті. – 2003. – 287 с.

3. Кошечко Н. В. Педагогічна діяльність викладача вищого навчального закладу у психологічному контексті / Н. В. Кошечко // Збірник наукових праць державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні та психологічні науки. – Київ – 2013. – № 3 (68). – С 129–139.

4. Матушанский Г. У., Цвенгер Ю. В. Основные характеристики психолого-педагогической подготовки и переподготовки преподавателя высшей школы на современном этапе // Психологическая наука и образование. – 2001. – № 2. – С. 26–31.

5. Мороз О. Г., Падалка О. С., Юрченко В. І. Педагогіка і психологія вищої школи: Навчальний посібник / за ред. О. Г. Мороза. – К.: НПУ. – 2003. – 267 с.

6. Педагогіка : навчальний посібник для студ. вищ. пед. навч. закладів / І. В. Зайченко. – Київ : Освіта України. – 2006. – 528 с.

7. Перспективні педагогічні технології в шкільній освіті.: Навчальний посібник / за ред. С. П. Бондар. – Рівне. – 2003. – 200 с.

Кравчук І.В.

Психолого-педагогические требования к современному преподавателю высшей школы

Кафедра акушерства и гинекологии им. И.Д. Ланового (зав. каф. – проф. Н.И. Геняк)

ГВУЗ «Ивано-Франковский национальный медицинский университет», г. Ивано-Франковск, Украина

e-mail: kivvi@i.ua

Резюме. В статье приведена специфика педагогической деятельности преподавателя высшей школы и основные требо-

вания к ней. Раскрывается сущность педагогической коммуникативной культуры у преподавателя высшей школы, механизмов формирования положительного педагогического имиджа. Проводится анализ психолого-педагогических требований к преподавателю высшей школы в национальной системе образования.

Ключевые слова: педагогическая деятельность, преподаватель высшей школы, педагогический имидж, психолого-педагогические требования, система образования.

I.V. Kravchuk

Psychological and Pedagogical Requirements for a Modern High School Teacher

I.D. Lanovi Department of Obstetrics and Gynecology (Head of the department – Prof. N.I. Henyk)

Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

e-mail: kivvi@i.ua

Abstract. The article highlights the specificity of pedagogical activity and basic requirements to a high school teacher. The article also shows the essence of pedagogical communicative culture of high school teacher, mechanisms of creating a positive pedagogical image. The analysis of psychological and pedagogical requirements to a high school teacher in the national education system is carried out in the article.

Keywords: educational activity, high school teacher, pedagogical image, psychological and pedagogical requirements, education system.

Надійшла 28.09.2015 року.

УДК 378.147+617.7

Николюк А.М.

Метод кооперативних груп як засіб оптимізації навчального процесу в медичній освіті

Кафедра оториноларингології та офтальмології з курсом хірургії голови і шиї, Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ, Україна

anykoluk@gmail.com

Резюме. Підготовка медичного фахівця в Україні в сучасних умовах потребує інтеграції в Європейський освітній процес, що передбачає використання новітніх методик, інтерактивних методів для підвищення мотивації та вироблення здатності мислити науково. Це дасть змогу реалізувати завдання вищої школи з підготовки висококваліфікованих лікарів, готових до ефективної діяльності за своєю спеціальністю на рівні світових стандартів. Метод кооперативних груп дозволяє залучити до співпраці більшу кількість студентів, розвиває їх міжособистісне спілкування, посилює контроль за індивідуальною та груповою підзвітністю. Під час навчання кожен студент має можливість розвинути вміння професійно сприймати наочну, вербальну інформацію, самостійно осмислювати та приймати рішення, удосконалити свої організаторські здібності та комунікативні навички.

Ключові слова: медична освіта, кооперативний метод, офтальмологія.

Підготовка спеціаліста у вищій школі в сучасних умовах інтеграції України у європейський освітній комплекс вимагає перегляду методики навчання, особливо якщо йдеться про підготовку медичного фахівця [1, 2]. Критеріями успішного засвоєння матеріалу мають стати не стільки об'єм накопичених «енциклопедичних» даних, як передусім формування дослідницької активності, самостійності студентів, вироблення здатності мислити науково, творчо, логічно, адже завданням вищої школи є підготовка висококваліфікованих фахівців, готових до відповідальної та ефективної діяльності за своєю спеціальністю на рівні світових стандартів [5].

Новаторський підхід у навчанні може спиратись на використання інтерактивних методів: кооперативних, конкурентних, дискусійних груп, ситуаційних вправ, мозкових штурмів та ін. [6].

Кооперативне навчання являє собою роботу студентів в невеликих групах, інакше кажучи, це «навчальна співпраця», де робота кожного є важливою для інших, оскільки без неї частина інформації буде втрачена, а отже, повноцінне виконання завдання неможливе. Для кожної з груп встановлене індивідуальне завдання та розроблена інструкція з його виконання. Кожен з членів групи працює над своєю частиною матеріалу до отримання певного логічного висновку. При цьому розподіл обов'язків в межах підгрупи та завдань між групами дозволяє суттєво зекономити час, тренує співробітництво, активізує індивідуальну відповідальність та готує до майбутньої роботи в колективі [4, 6].

При вивченні офтальмології метод кооперативних груп знайшов своє застосування при розгляді теми захворювань судинного тракту ока, оскільки увеїти – це група захворювань, які в 50% випадків виникають внаслідок ендогенних інфекційних факторів. Встановлення правильного діагнозу в цьому випадку повинно базуватись не тільки на даних офтальмологічного обстеження, але й на глибокому знанні загальних захворювань та синдромів, до складу яких входить очна симптоматика (туберкульоз, саркоїдоз, ревматизм, хвороби Бехчета, Бехтерева, Лайма та ін.).

Таким чином, приблизний розподіл завдань між кооперативними групами може виглядати так: 1 група – збір скарг